

“Zapatero obstaculitza que els agents internacionals reobrin el procés de pau”

Karmelo Landa (Ea, Biscaia, 1952) és dels pocs membres de la Mesa Nacional de Batasuna que no van ser detinguts a la darrera operació de la policia contra la formació il·legalitzada. Era a Barcelona quan el jutge Baltasar Garzón ordenà l'arrest dels seus companys. Als anys 90 va ser europarlamentari per Herri Batasuna. Avui és professor a la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat del País Basc.

Operacions de la policia, atemptats d'ETA... Assistim a un intercanvi de cops entre el govern espanyol i l'esquerra *abertzale* després del fracassat procés de pau?

—No s'ajusta a la realitat reflectir-ho com un estira-i-arrotonsa. Passa que l'esquerra *abertzale* està decidida a abordar el gravíssim problema històric que té Euskal Herria amb l'estat espanyol amb diàleg, negociació i resolució política. Aquests darrers quinze anys hi hagut tres temptatives molt serioses d'abordar el conflicte en aquests termes: les converses d'Alger, el pacte de Lizarra i l'últim procés de pau, que va engegar-se el 2004 amb la proposta d'Anoeta. Un plantejament metodològic molt estudiat, que continua essent vàlid, amb dues instàncies de resolució: una, formada pel govern espanyol i ETA, per a abordar la desmilitarització del conflicte, la situació dels presos, etc.; i una segona mesa per a abordar la dimensió política del problema. ETA va complir la seva part de l'acord, però, sorprenentment, el govern espanyol no, amb Zapatero posant-hi obstacles extrems. Tot això porta a una situació de crisi, d'estancament. El PSOE i el govern espanyol han d'explicar per què rebutgen la proposta de desarmament d'ETA i d'acord polític definitiu plantejada a les parts pels observadors internacionals, una proposta que sí que van acceptar ETA i Batasuna. Volem saber quina serà l'actitud futura del PSOE i del govern espanyol respecte a aquest conflicte. Necessitem saber si l'actitud de Zapatero coincidirà amb la del PP. L'esquerra *abertzale* manté ara mateix una actitud de suport absolut a la reobertura d'un procés de resolució perquè pensem que no hi ha alternativa al diàleg i a la negociació. Per tant, no es pot parlar d'un intercanvi de cops. Constatem un esforç, en condi-

cions duríssimes d'il·legalitat, d'empressonament de bona part de la direcció de l'esquerra *abertzale*, insistint a dir que cal reprendre el procés de diàleg i de negociació per aconseguir un marc democràtic acceptable per a tothom, i ens trobem amb una tancament absolut del govern espanyol, partidari de tornar a la confrontació pura i dura, amb unes conseqüències ja conegudes.

—Per què ha estat detinguda i empresonada ara una part dels dirigents de Batasuna? Què hi ha darrere aquesta operació de la policia?

—Estic en disposició de donar unes claus. Malgrat l'actitud del govern de Zapatero i del PSOE, l'esquerra *abertzale* il·luminava ara mateix iniciatives polítiques de gran relleu, per poder reprendre el procés. Quatre dies abans de la ràtzia de la policia a la població guipuscoana de Segura s'havia celebrat una trobada de gran importància entre agents internacionals molt actius en el procés basc i membres de la direcció i de la comissió negociadora de Batasuna. Convé recordar que tots els qui formaven part de la comissió negociadora, portant el pes de les converses amb els representants del PSOE, ara són a la presó. Bé, doncs tres membres de Batasuna van tenir una reunió, quatre dies abans de les detencions, amb destacats integrants de la comissió internacional i van arribar a adoptar algunes vies per poder reprendre aquest procés a curt termini. Una altra dada és que dos dies després de l'operació de Segura, el dissabte 6 d'octubre, era previst que l'esquerra *abertzale* celebrés a Irun una reunió molt important per donar oxigen a iniciatives que permetessin de reprendre el procés. Potser és això que es pretén obstaculitzar.

—En aquest context, com interpreteu l'últim atemptat d'ETA?

—Dramàticament i simplement, aquest és l'escenari polític que proposa el PSOE amb la seva actitud de boicot. És l'escenari dels macrojudicis, de les detencions massives i dels atemptats d'ETA que ja coneixem. L'estat espanyol té realment capacitat d'afrontar democràticament una resolució d'aquest conflicte? I si no en té, en quines alternatives hem de pensar?

Perquè tenim molt clar que no ens resignarem mai a oferir al poble basc un escenari que perllongui eternament la confrontació i la violència. És això el que ofereix l'estat espanyol?

—Zapatero diu que l'estat està preparat per a aquest combat, i el ministre de Justícia adverteix a Batasuna que "acabarà malament"...

—És una barbaritat. Quin polític pot oferir com a alternativa al poble basc de continuar amb el combat? Quin endeví pot amenaçar tot un sector polític dient que acabarà malament? Nosaltres demanem a Zapatero que reflexioni, perquè aquesta no és la política d'un estadista. El president d'un govern no pot oferir mai una perspectiva de lluita a una població. Aquí hi ha una qüestió bàsica i és que l'estat espanyol ha de respectar, per una vegada a la història, l'existència de nacions com la basca, la catalana, que tenen dret de decidir democràtica-

ment el seu futur i el tipus de relació, tant amb l'estat com amb Europa.

—Quin escenari preveieu d'aquí a les eleccions espanyoles?

—Veient el comportament del govern espanyol, és molt difícil de preveure cap escenari optimista, però nosaltres, sincerament, continuarem fent tots els esforços perquè les perspectives millorin. Estem convençuts que una gran majoria de la societat basca, que és favorable a una solució dialogada i contrària a les il·legalitzacions, pot generar una situació que faci impossible aquesta política tan obcecada del govern espanyol. I, de fet, hi ha qüestions de fons, com ara tot el debat al voltant de la proposta d'Ibarretxe. Em sembla un debat interessant perquè va en la línia d'allò que ha plantejat des de fa temps l'esquerra *abertzale*: la base per a encaminar la resolució del conflicte és reconèixer i respectar la capacitat de decisió de la ciutadania basca. La con-

sulta d'Ibarretxe, per més que sigui necessari acordar-la, perquè cap persona ni cap grup no pot plantejar individualment una solució vàlida per a tot un país, sí que se situa al camí correcte pel que fa al problema real. Ara bé, aquesta consulta no pot ser devaluada, i ens temem que la proposta del *lehendakari* pot passar de ser una consulta a ser una mena d'enquesta. Però aquestes iniciatives, ben encaminades i centrades, poden ser alternatives importants per a trobar vies de solució, fins i tot, en una actitud de tancament absolut per part del govern espanyol de torn, sigui del PSOE o del PP. Se'm fa difícil d'imaginar una situació en la qual una majoria del poble basc s'expressés a través d'una consulta en sentit contrari als desigs de l'estat espanyol, i que l'executiu de Madrid actués violentament contra aquesta iniciativa. En el marc de la Unió Europea crec que una reacció així és força improbable. Per tant, si la

podem treballar conjuntament, és una via molt suggestiva.

—**Així doncs, no us preocupa la consulta que Ibarretxe pretén convocar el 25 d'octubre de l'any que ve?**

—Al contrari, nosaltres sempre hem estat partidaris de la consulta. Em preocuparia que es devalués extremadament, que s'acabés plantejant com una mena d'enquesta sense cap valor polític.

—**I el *lehendakari* s'atrevirà a convocar una consulta il·legal?**

—No és un problema d'Ibarretxe ni tan sols de legalitat. L'estat ja ha desbordat tots els marcs raonables de legalitat. Quina legalitat preval, aquí? Quina legalitat hi ha en l'acta de Garzón? Quina legalitat hi ha en el processament d'Ibarretxe? Parlar de legalitat en aquest estat espanyol, on no hi ha cap garantia jurídica, és irònic. Tenim davant un problema de legitimitat democràtica i de legalitat internacional. I és aquí on hem de trobar els punts de suport. En què es basa la pretensió dels bascos de decidir el seu futur? En els pactes internacionals de 1966.

I quan parlem de drets de nacions s'ha de recórrer a la legalitat internacional perquè la legalitat interna dels estats no inclou marcs de resolució per a aquesta mena de conflictes. El dret de decidir del poble basc és emparat per la legalitat internacional, però, sobretot, és emparat per la legitimitat democràtica que implica que la gran majoria de la població vol exercir aquest dret. Quina legalitat hi contraposarà l'estat espanyol? Aquesta és una via d'esperança. Però hi insisteixo: cal un acord bàsic perquè la proposta de consulta pugui situar bé el terreny de resolució. I aquest terreny, convé recordar-ho, com a mínim ha d'incloure Àlaba, Biscaia, Guipúscoa i Navarra, els territoris bascos sota l'estat espanyol, i ha de ser un marc en el qual totes les opcions puguin presentar-se i actuar en condicions d'igualtat. I això vol dir que l'opció de la independència ha de ser-hi present.

—**En cas que Zapatero torni a guanyar les eleccions, serà possible de restablir els ponts entre l'esquerra *abertzale* i el PSOE?**

—L'esquerra *abertzale* sempre lluitarà per establir canals de diàleg i de resolució dialogada d'aquest conflicte. Al marge del partit que governi des de Madrid, sempre farem aquesta aposta perquè no hi ha alternativa a aquesta opció. Una opció que es pot preparar de diverses maneres. Si el govern espanyol de torn hi està disposat, es pot desenvolupar un procés amb una metodologia com la de la proposta d'Anoeta, o pot haver-hi una alternativa. Per exemple, un acord en la societat basca per un desenvolupament positiu de la via de la consulta d'Ibarretxe per aconseguir un nou estatus amb l'estat espanyol, i també amb el francès si cal. És clar que la societat basca no acceptarà d'estancar-se constantment en la confrontació, que és allò que proposa Zapatero.

La fortalesa de l'esquerra *abertzale* rau en el fet que la majoria de la societat basca pensa, com nosaltres, que necessita un canvi de marc, un marc democràtic, una solució negociada, un acord, i desterrar la confrontació.

—**Tots els canals de comunicació amb el PSOE són tancats?**

—Nosaltres no hem tingut mai la voluntat de tancar cap canal. Són el govern espanyol i el PSOE que han tallat els canals. És lamentable perquè creiem que ha d'haver-hi canals de comunicació, directes i indirectes. Si no és directament amb el partit socialista, llavors a través dels mitjancers internacionals. Per cert, ens consta que el govern espanyol, en concret el ministre de l'Interior, ha renyat molt severament a aquests mitjancers internacionals perquè continuen treballant a favor de reprendre el procés. Per molt bèstia que sigui l'actuació de la policia, difícilment Rubalcaba podrà paralitzar la feina d'aquests observadors internacionals, que són molt qualificats, i que, afortunadament, actuen fora de l'esfera d'influència de la policia espanyola i de la guàrdia civil. En tot cas, el govern espanyol sí que obstaculitzant la feina dels agents internacionals, i és responsabilitat de Zapatero i de Rubalcaba explicar per què actuen d'aquesta manera.

Daniel Gómez
Bilbao